
ANTIKVARIAT MATS REHNSTRÖM

NYHETSREV 291
LITTERATUR- & LÄRDOMSHISTORIA
20 SEPTEMBER 2016

*Jakobsgatan 27 nb | Box 16394 | 103 27 Stockholm | tel 08-411 92 24 | fax 08-411 94 61
e-post: info@rehnstroem.se | www.matsrehnstroem.se*

ÖPPET TORSDAGAR 15.00–18.30

Detta nyhetsbrev innehåller skrifter från antikvariatets avdelning för litteratur- och lärdomshistoria. Det inleds med två uppsatser av Gunnar Brusewitz och bland övriga poster kan nämnas tre skrifter som tillhört riksbibliotekarien Isak Collijn, två olika minnesteckningar i särtryck ur *Svenska akademiens handlingar* och som sista nummer *Wirséns Lefnadsteckningar* som lästes upp i akademien. Den är dedicerad till läkaren Edward Mårten af Edholm som ska ha yttrat att ”trädgårdsmästare och bibliotekarie äro de bästa sysslor i världen”.

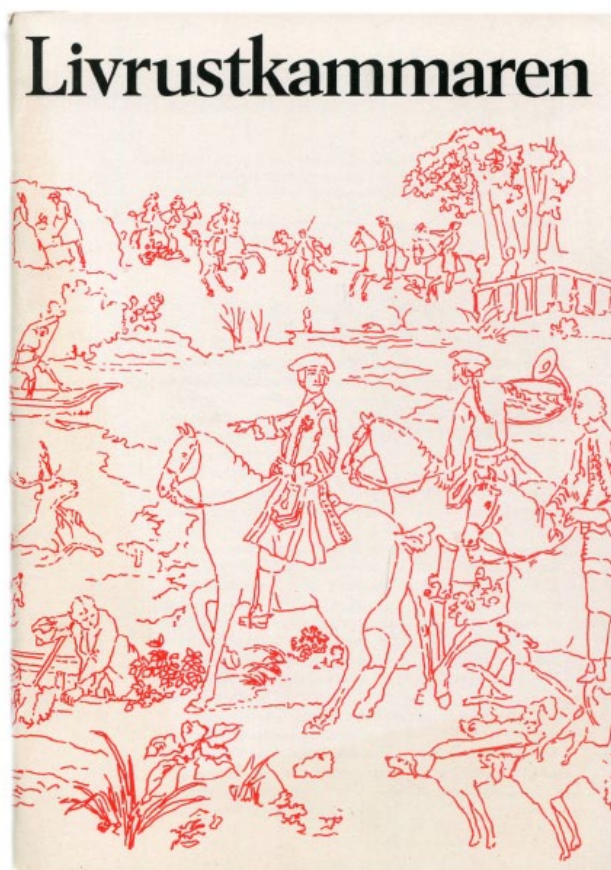
Med vänliga hälsningar!

Mats Rehnström

1. BRUSEWITZ, G. **Riksmuseet genom tiderna.** Särtryck ur Naturen berättar utgiven 1989 av Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm. (Sthlm, 1989). s. 9-30. Klammerhäftad. *125

Om samlingarnas uppkomst och utveckling genom arbetsinsatser av till exempel Anders Sparrman, Conrad Quensel, Olof Swartz, Sven Nilsson, Bengt F. Fries och A. E. Nordenskiöld, liksom gåvor av bland andra Jonas Alströmer, Gustaf von Carlson, Gustaf von Paykull och familjen Grill.

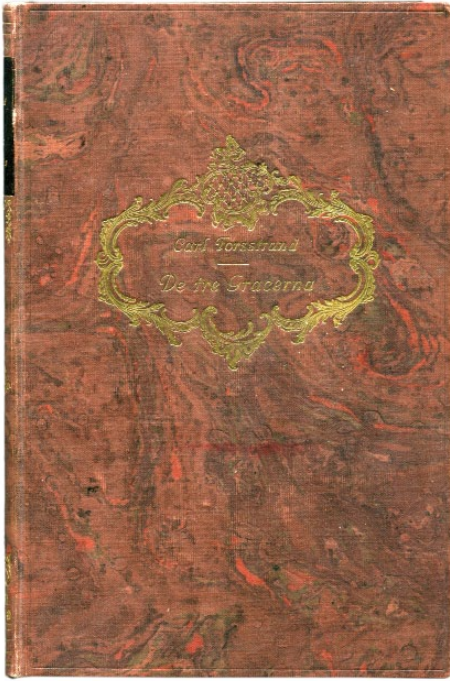
2. [Brusewitz] **Livrustkammaren.** Volym 15. Nummer 3/4. Uddevalla, 1980. s. 49-118. Klammerhäftad. *200

Innehåller uppsatserna: "Kungliga jakter på 1700-talet" på s. 49-80 av Gunnar Brusewitz, "Kronprins Gustavs franska jaktuniform" på s. 81-105 av Gudrun Ekstrand och "En souvenir från Italien" på s. 106-118 av Lena Nordström. Den sistnämnda handlar om en Hirschfångare som Gustav III fick som gåva av Ferdinand I under sin italienska resa 1784.

3. (CEDERBORGH, F) **Resan genom lifvet.** En svensk officers verkliga öden och äfventyr. Sthlm, 1917. (6), 122 s. Linnebd med titeletikett av grönt skinn och medbundet främre omslag. Lennart Holmströms exlibris och hans namnteckning samt lapp med hans namn medbundet på slutet. *250

Nytryck utgivet av Bokförlags A.-B. Svea efter 1815 års original. Den officer vars öden avhandlas i boken ska vara E. G. Klöfverskjöld (1773-1849), vilket står antecknat i Westins exemplar av boken i Uppsala universitetsbibliotek och "Svenskt biografiskt lexikon" skriver: "en självbiografi, författad av en adlig svensk äventyrare vid namn E. G. Klöfverskjöld; C. hade mottagit hans manuskript som ersättning för en skuld, omarbetade det med tillägg av många pittoreska detaljer och utgav det 1815 under titeln »Resan genom lifvet, eller en svensk officers verkliga öden och äfventyr» – ett slags pikareskroman med stark verklighetshalt".

4.

5.

4. FORSSSTRAND, C. **De tre gracerna**. Minnen och anteckningar från Gustaf III:s Stockholm. Sthlm, 1912. Porträtt,(8),240 s. & plr. Marmorerat oklbd med rik guldornering och svart titelfält samt marmorerade snitt. Främre omslaget medbundet. Ryggen med några helt obetydliga nötningar. Med Gösta Borgs namnteckning och exlibris. ★250

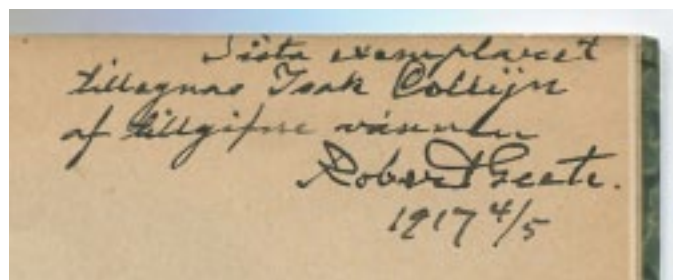
Med kapitlen "Gustaf III:s Stockholm", "De tre gracerna", "Ulla Fersen", "Augusta Fersen", "Lovisa Sparre", "Hos Schröderheims" och "I Sergels umgänge".

5. FORSSSTRAND, C. **Skeppsbroadeln**. Minnen och anteckningar från Gustaf III:s Stockholm. Med illustrationer. Sthlm, 1916. VIII,160 s. & plr. Marmorerat oklbd med guldpräglade rygg- och pärmtitlar, marmorerade snitt och medbundet främre omslag. Ryggen lätt nött. Svaga fläckar på det medbundna främre omslaget och på de tre inledande bladen. Wolmar Silfversparres exlibris. ★225

Behandlar huvudsakligen Christian Hebbe med söner, släkten Arfwedson, husen Küsel och Warendorff, Roschell och Conradi, Hagbohm samt Grill.

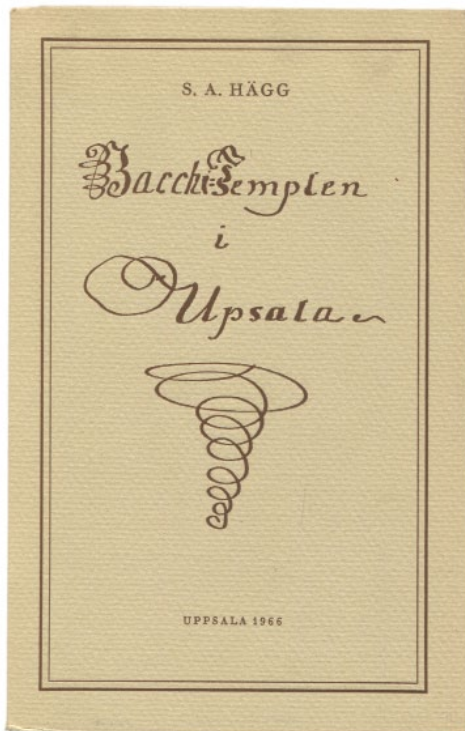
6. GEETE, R. **Från "gamla Söderköping"**. Några kulturminnen. [Särtryck] ur Svenska turistföreningens årsskrift, 1903. Sthlm, 1903. s. 321-52. Grönt klotryggbd med guldpräglad ryggtitel och medbundet omslag. Dedikation: "Sista exemplaret tillegnas Isak Collijn af tillgifne vännen Robert Geete 1917 4/5". ★400

Rör huvudsakligen stadens historia under medeltid och 1500-tal. På s. 345-48 beskrivs biskop Brask's tryckeri och på följande sidor "Söderköpingsrätten". Robert Geete (1849-1928) var bibliotekarie på Kungliga biblioteket och filolog samt gav bland annat ut "Fornsvensk bibliografi" 1903-19 som sedan Isak Collijn fullföljde med ett andra supplement 1945-48.

7. HJÄRNE, R. **Från det förflutna och det närvarande. Minnen och tankar. I. Teckningar från Upsala akademi på 1830- och 40-talen.** Västerås, 1879. XII, 223 s. Ngt nött grönt hklbd. Stänkta snitt. Ryggen med några helt obetydliga småfläckar. Liten fuktrand i övre hörnet på s. 189-212. *350

Allt som utkom. Utifrån författarens egna minnesbilder tecknas universitets- och studentlivet i Uppsala med många personhistoriska detaljer. Rudolf Hjärne (1815-84) var född i Göteborg och kom 16 år gammal till Uppsala och studerade vid universitetet i ett kvarts sekel utan att ta examen. Han var sedan bland annat verksam som journalist och lärare samt litteraturhistoriker. Föreliggande verk har enligt "Svenskt biografiskt lexikon" "ett betydande personhistoriskt värde".

8. HÄGG, S. A. **Bacchi-templet i Upsala.** Med inledning och kommentarer av Åke Davidsson. Uppsala, 1966. III, (1) s. Häftad. Omslaget obetydligt solkigt. *250

Skomakaren Sven Anders Hägg (1817-1904) skrev ett antal kulturhistoriska skildringar, ofta med anknytning till Uppsala. Denna skildring av Uppsalas krogar blev aldrig tryckt i författarens samtid och är här utgiven för första gången med anledning av Upsala bayerska bryggeri AB:s 100-årsjubileum. Handskriften tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

9. JØRGENSEN, ELLEN. **Nogle bemærkninger om danske studerende ved universiteter i middelalderen.** Særtryk af "Historisk tidsskrift" S. R. VI. Köpenhamn, 1916. (2), 18 s. Marmorerat pappbd med etikett av svart skinn på främre pärmen och medbundet blankt omslag. Liten skada på den gulfade ryggen. Med dedikation till Isak Collijn på det medbundna främre omslaget. *300

Die Bibliothek von Isak Collijn.

10. [Katarina] SILFVERSTOLPE, C. **Förhandlingarna rörande Katarina Ulfsdotters kanonisation.** [Extrakt ur Historiskt bibliotek II. Sthlm, 1876]. 19 s. & 1 utvikbar plansch. Ngt nött marmorerat pappbd med titeletikett av svart skinn på främre pärmen. Limfläckar i första och sista bladens inre marginal. Ur Isak Collijns bibliotek. *300

Silfverstolpes huvudkällor har varit "Processus canoniz. beatæ Katerinæ" och Schröders utgåva av "Translatio S. Catharinæ, Ups. 1832-1833". Isak Collijn gav 1942-46 ut "Processus seu negocium canonizacionis b Katerine de Vadstenis".

11. [Lantingshausen] MALMSTRÖM, C. G. **Minne af öfverståhållaren, generalen friherre Jakob Albrecht v. Lantingshausen.** Sthlm, 1886. 133 s. Häftad. Det blanka omslaget med liten reva och ryggtitel i blyerts. Med dedikation till J. A. Lagermark. ★450

Särupplaga ur "Svenska akademien handlingar". Johan August Lagermark (1846-1932) var historiker med Karl XII som specialitet. Jacob Albrecht von Lantingshausen (1699-1769) var efter svensk och utländsk krigstjänst en av hattarnas mera betydande män och ledamot av Sekreta utskottet 1751-56 respektive 1769. Hans politiska karriär bromsades dock ständigt av kungen och han sökte sig med tiden allt mer tillbaka till de militära uppdragen. Under åren 1758-61 var han överbefälhavare i Pommern i kriget mot Preussen. Han avslutade sin karriär som överståhållare i Stockholm.

12. [Martini] ANNERSTEDT, C. **Olaus Martini.** Minnesteckning. Sthlm, 1904. 240 s. Häftad. Lös i häftningen och sprucken i ryggen. Det blanka omslaget med lite nagg och pappersförluster. Med handtextad ryggtitel i bläck. Dedikation till Ludvig Stavenow. ★900

Profusor Dr. L. Stavenow
o andkefelle
af föfataren.

Särupplaga ur "Svenska akademien handlingar". Olaus Martini (1557-1609) föddes i Uppsala, blev magister i Rostock, rektor i Nyköping, protokollförare vid Uppsala möte 1593 och sedermera ärkebiskop i Uppsala.

13. OLSSON, B. **Svensk världslig visa 1600-1730.** Ett register över visor i visböcker och avskriftsvolymer sammanställt. Lund, 1978. 136, (1, 1 blank, 1) s. Häftad, med skyddsomslag. Dedikation på titelbladet. ★350

Skrifter utgivna av Svenskt visarkiv 6. Alfabetisk uppställning från "Ach ach eländet" till "Yppnat mina ögons ljus".

14. [Rudbeck] ERIKSSON, G. **The Atlantic Vision.** Olaus Rudbeck and Baroque Science. Canton, MA, 1994. VIII, 196 s. Svart oklbd med guldpräglad ryggtitel och skyddsomslag. ★300

Uppsala Studies in History of Science, volume 19. Om barockens vetenskapssyn, som den framträder i Rudbecks "Atlantica", men också om dess senare påverkan på Linné.

15. SAHLIN, C. **Skånska järnbruk i äldre tider.** Sthlm, 1939. 89 s. Häftad, oskuren och huvudsakligen ouppskuren, i något kantstött omslag. Inlagan med litet stötmärke i nedre inre hörnet. Dedikation till Gösta Westin. ★200

Jernkontorets bergshistoriska skriftserie n:r 10. Rör Kopparmöllan, Bjärsgårds hammarmölla, Lärkesholms järnbruk, Örkelljunga bruk, Fedingshults masugn, Stackarps järn- och stålbruk, Snälleroås masugn och hammarmöllor, Baggebro planerade masugn under Olofströms bruk, Vanås manufakturmedja och Killebergs manufakturverk. Carl Sahlin (1861-1943) var industriman och bergshistoriker. Han var vice disponent och chef för järnverksavdelningen vid Stora Kopparbergs bergslags AB 1893-1900 och därefter bruksdisponent vid Laxå bruk samt ordförande i Järnverksföreningen 1904-28 och fullmäktig i Jernkontoret. Han utgav en mängd skrifter i bergs- och brukshistoriska ämnen samt lade grunden till Stora Kopparbergs bibliotek och museum. Han deltog i grundandet av Tekniska museet och hans bergshistoriska samling, inklusive en stor del av hans fina bibliotek, donerades dit 1933.

16. SAUMAREZ, J. **The Saumarez Papers.** Selections from the Baltic Correspondence of Vice-Admiral Sir James Saumarez 1808-1812. Edited by A. N. Ryan. London and Colchester, 1968. Porträtt, xxvi, 287, (1 blank, 6) s. Oklbd med blå rygg och vita pärmar. Liten fläck på bakre pärmen närmast ryggen. ★275

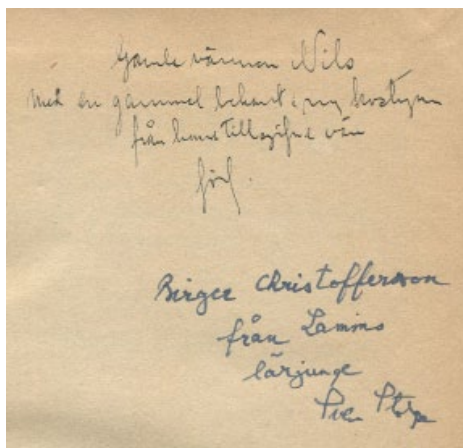
Publications of the Navy Records Society vol. 110. James Saumarez (1757-1836) var Nelsons närmaste man under slaget vid Trafalgar och fick överta dennes plats som befälhavare på Victory. Han var 1808-14 överbefälhavare för den engelska flottstyrkan i Nord- och Östersjön, som bland annat övervakade kontinentalblockaden.

17. SCHÜCK, H. **Två svenska biografier från medeltiden.** Meddelade. [Särtryck] ur: Antikvarisk tidskrift för Sverige 1895. Sthlm, 1895. s. 295-474, (1). Häftad, oskuren, i lite trasigt tryckt omslag. Ryggen sprucken och reva i främre omslaget. ★450

I: De vita domini Petri Olavi. II: De vita Sancti Nicholai. Med register och rättelser på s. 401-14 och en efterskrift på s. 415-43 samt några kompletterande bilagor på slutet. Huvudtexterna på latin och efterskriften på svenska. Biografierna är hämtade ur en handskrift i British library som rör Birgitta och hennes krets och härrör från klostret Syon. Petrus Olavi (-1378) från Skänninge var Birgittas lärare och bikt-fader samt sedan generalkonfessor för Vadstena kloster. Nicolaus Hermanni (1325/26-91) var biskop i Linköping och vän till Birgitta och hennes dotter Katarina. Biografen som skrevs kort efter hans död ingick i ett försök att få honom helgonförklarad.

18. SIEGEL, A. **Gustav III, von Schweden und die preussische Politik nach dem Tode Friedrichs des Grossen.** Erlangen, 1933. Porträtt, (8), 193 s. Häftad, i litet nött omslag. Ryggen sprucken nära främre omslaget. ★800
Erlanger Abhandlungen zur mittleren und neueren Geschichte. Band XVIII.

19. [Siölin] THORSÉN, C. **Jacob Siölin, en snäll förädlare av landets producer.** Foto & formgivning Lars Lindén. Västerås, 2014. 66 s. Häftad. ★250
Västmanlands kulturmiljöförening nr 6. Snickarmästaren Jacob Siölin (1737-85), före mästerskapet Fulmosson, kom från Gränna till Arboga 1762 och gick där i lära hos Jonas Norling. Sedan han fullgjort sin gesälltid flyttade han till Köping, där han öppnade egen möbelfabrik.

20. [Swedenborg] LAMM, M. **Swedenborg.** Eine Studie über seine Entwicklung zum Mystiker und Geisterseher. Aus dem Schwedischen von Ilse Meyer-Lüne. Rudolfstadt, 1922. VIII, 379 s. Ohklbd med svart titeetikett på främre pärmen. Övre snittet färgat. Pärmarernas kanter en aning solblekta. Ett par minimala fläckar på nedre delen av titelsidan. Dedikation till "gamle vännen" Nils samt tillskrift från "Lamms lärjunge" Sven Stolpe till Birger Christofferson på försättsbladet. ★500

Innehåll: "Elternhaus und Studienjahre", "Das mechanistische Weltbild", "Der Übergang zur mystischen Naturphilosophie", "Die Philosophie in der Oeconomia regni animalis", "Die Lehre von den Entsprechungen", "Die religiöse Krise", "De cultu et amore dei", "Der Geisterseher", "Der Bibeldeuter", "Gott und die Welt", "Das Jenseits" och "Das jüngste Gericht und das neue Jerusalem". Det svenska originalet utkom 1915.

21. **TEGNÉR, E. Bidrag till kännedomen om Sveriges yttre politik närmast efter statshvälfningen 1772.** Anteckningar ur franska och engelska diplomaters brevexlingar samlade. [Särtryck] ur Historiskt bibliotek, utgifvet av C. Silfverstolpe, VI. Sthlm, 1879. 100 s. Häftad, i nött och lite trasigt tryckt omslag. Peter Beijers namnteckning på främre omslaget. ★400

Omslagstiteln avviker: "Anteckningar rörande Sveriges yttre politik närmast efter statshvälfningen 1772. I utländska arkiv samlade af Elof Tegnér". Peter Beijer (1845-1921) var bibliotekarie på Kungliga biblioteket och tillhörde både Elof Tegnér's vänkrets och arbetskamrater på biblioteket.

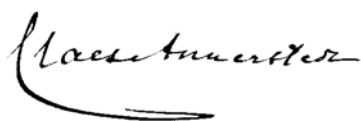
22. [Terserus] **HOLM, R. Joannes Elai Terserus.** Hans insats i samtidens kyrkliga, vetenskapliga och politiska lif. I. Terseri lif och verksamhet intill år 1659. A.a. Lund, 1906. (4), xv, (1), 378, (1) s. Ng't nött blått hklbd med titeletikett av rött skinn och medbundet främre omslag. Ryggen lite solkig. ★400

Allt som utkom. Behandlar Terserus liv och verksamhet fram till tiden strax efter utnämningen till biskop i Åbo 1658. Han var elev vid Västerås gymnasium och läste sedan vid både Uppsala och utländska universitet. Terserus var en av Åbo universitets första professorer men flyttade redan 1647 till en professorstjänst i Uppsala. Han avled 1678 i Söderköping.

23. [Wallqvist] **ROSENGREN, J. Om Olof Wallqvist såsom biskop och eforus.** A.a. Växjö, 1901. (8), 106, (1) s. Rött hklbd med sparsamt guldornerad rygg och marmorerade pärmapper (Gemickes bokbinderi). Titelbladet delvis gulnat och med minimal reva. ★500

Olof Wallqvist (1755-1800) prästvigdes 1776 och blev domprost och sedermera biskop i Växjö 1786. Han deltog vid riksdagarna 1786, 1789, 1792 och 1800. Han tjänstgjorde även som Gustav III:s biktfader och hovpredikant. Wallqvist var en hängiven rojalist och utsågs också till chef för det rojalistiska partiet i prästeståndet. Han blev med tiden mer och mer betydelsefull för Gustav III och en av hans närmaste rådgivare och senare även rådgivare till Gustav IV Adolf. Josef Rosengrens (1863-1949) doktorsavhandling. Denne var kyrko- och skolman samt redaktör för "Nya Växjöbladet" 1894-1905 och tidningens ägare 1893-1909.

24. [Wellander] **LEVERTIN, O. Johan Wellander.** Literaturhistorisk studie öfver skiftet mellan frihetstiden och den gustavianska åldern. Uppsala, 1896. (4), 183 s. Aningen nött ljusbrunt hfrbd med guldornerad rygg och röd titeletikett samt marmorerade snitt (L. W. Ahlströms bokbinderi, Uppsala). Häftesomslagen medbundna. Ryggen med en liten skada överst. Med Claes Annerstedts namnteckning. ★450

Skrifter utgifna af Svenska literatursällskapet 15:1-2. Utkom i två häften. Med en förteckning över Wellanders tryckta skrifter på s. 178-81. Wellander var i första hand en tillfällighetspoet och medverkade även i bland annat "Stockholms posten" och "Utile dulcis" "Vitterhetsnöjen". Mest berömd, eller minst bortglömd,

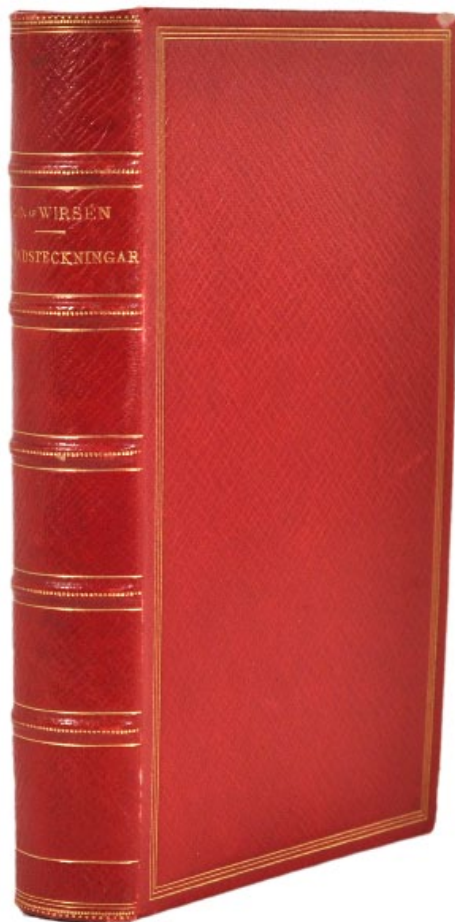
torde han dock vara för operan "Thetis och Pelée", författad på beställning av Gustav III. Claes Annerstedt (1839-1927) var chef för Uppsala universitetsbibliotek och ledamot av Svenska akademien. Hans omfattande boksamling var huvudsakligen ett forskarbibliotek med inriktning på den nordiska historien, lärdomshistorien och bokhistorien. Hans samling köptes in av Björck och Börjesson och merparten såldes genom katalogerna 286, 287, 293 och 300.

25. WIRSÉN, C. D. af. **Lefnadsteckningar**. Sthlm, 1901. (4), 515 s. Stiligt rött saffianbd med upphöjda bind, guldornerad rygg, förgyllda ramlinjer på pärarna och helt guldsnitt. Främre övre pärmhörnet med minimal skada. Med några minimala nötmärken på bandet. Med Edward Mårten Edholms exlibris och dedikation till densamme på försättsbladet. *700

historia och skönlitteratur.

Levnadsteckningarna, tidigare publicerade i "Svenska akademien handlingar", över Johan Gabriel Oxenstierna, Karl August Nicander och Bernhard von Beskow. Den sistnämnda var en av Wirséns föregångare som ständigt sekreterare i Svenska akademien. Edward Mårten Edholm (1831-1913) och hans bror Erik Wilhelm af Edholm tillhörde Karl xv:s vänkrets. Han var militärläkare och kunglig livmedikus samt mycket flitig skriftställare i medicinska frågor. Enligt "Svenskt biografiskt lexikon" ska han ha yttrat att "trädgårdsmästare och bibliotekarie äro de bästa sysslor i världen" och han hade en fin boksamling med mycket

Till minnen Edw. Edholm
från prof.